

איך נראית טעות בנייתוח

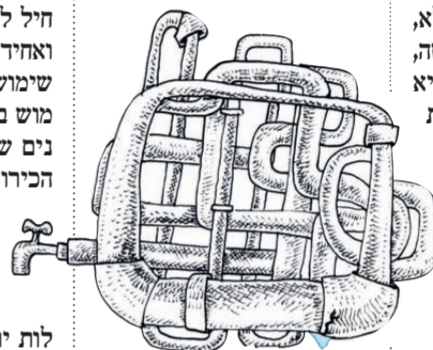
על מבוכה קטנה מאחורי תעלומה רפואית גדולה

חולף לה שתן מהפופיק. ביק שתי מהאחות לחזור על זה, כי רק התעוררתי, והייתי בטוח שלא שמעתי טוב דרך השפופרת. אבל לא, האחות חזרה על המילים האלה. למעשה, אמרה, לפני שהתקשרה והעירה אותי, היא אפילו החליפה למטופלת את הכותונת והסריגים כדי להיות בטוחה.

איינקיטת שתן זמנית ואיסורים דומים הם תופעה נפוצה בקרב חולי לים שעברו ניתוח, כמיוחד אם הם מבוגרים, אבל נוסה היתה בת 16, וזו הפעם הראשונה שמתקשרים אליי עם בעיה כשלה.

התשובה לשאלה הבאה שלי היתה מראיגה. ונסה לא הטילה מים מאו הניתוח שעברה, לפני שעות רבות, ועכשיו, בכל פעם שהלכה לשירותים חזרה עם כותונת ספוגה. ניתקתי את השיחה ורחצתי פנים.

כשנכנסתי לחדרה של נוסה ראיתי שהיא מבוהלת. היא תיארה בדמעות כיצד הלכה לשירותים וחזרה בבגדים ספוגים. סגרתי את הווילון סביב מיטתה ובחנתי את שלוש החתכים הכירורגיים שלה. ונסה אושפה אמש עם כאבי בטן וחום. בהיחל היא תיארה את הכאב ככאבי מחזור,

אבל היא קיבלה וסת רק לפני שבועיים. וגם, הכאב זו בתוכה ממקום למקום, עד שלבסוף התיישב בבטן הימנית התחתונה. התיאור שלה היה כמובן תיאור קלאסי של דלקת התוספתן. בדיקת הסיטי איש רה שמדובר בדלקת תוספתן חמורה, והיא נשלחה מיד לחדר הניתוח.

התוספתן הוא חתיכת איבר מזור. שמו האנגלי, Appendix, ניתן גם לנספחים בסוף ספר, מה שמרגיש שהרפואה לא מעריכה אותו במיוחד. כלומר, עד שהוא מתחיל להתפרע. כשזה קורה, גור הדין מהיר ואחיד. ניתוח הכריתה מתבצע לרוב תוך שימוש בטכנולוגיית הלפרוסקופיה - שיימוש בחדרים זעירים וכלים דקיקים ועדיינים שמלווים במצלמות מוערות. השיטה הכירורגית הזו, שהחלה את דרכה בתחום הגינקולוגיה, מחליפה עוד ועוד מהניתוחים ה"פתוחים" הקלאסיים, שבהם חתכו את הבטן ויצרו מרחב עבודה לא אסתטי ועם סכנת גרר לוח יותר לזיהום. בניתוחים לפרוסקופיים שמבצע מנתח מיומן הכל מצטמצם, ממידת הכאב ועד משך ההחלמה.

אבל הבעיה היא שכדי שיבצע את הניתוח מישור מיומן, המישור הזה צריך לרכוש מיומנות. ואיך רוכשים מיומנות? מכצעים הרבה ניתוחים, כמוכן.

בערבי יום שיש אפשר למצוא בבתי חולים, עירוניים בעיקר מתמחים. יש לכך כמה יתרונות, וחיסרון אחד עיקרי: אנשים לומדים מטעויות ומתמחים בכירורגיה לומדים המון

בערבי יום שיש בנתי חולים עירוניים אפשר למצוא בעיקר מתמחים, רופאים בסוף מסלול ההכשרה שלהם. יש לכך יתרונות. החולה עשוי לקבל טיפול מסור יותר בגלל הפיקוח הנוסף במוסדות שמכשירים מתמחים; אבל יש גם חסרונות. אנשים לומדים מטעויות, ומתמחים לומדים הרבה מאוד. משלושת החתכים בבטנה של נוסה, הכי הטריד אותי זה שבבטנה התחתונה. הוא היה קרוב מאוד למפשעה, ונראה לי נמוך בהרבה מהנהוג בניתוחי הוצאת תוספתן. כשעברתי על דו"ח הניתוח, עוד משוהו תפס את עיניי: המנתחים לא רוקנו את שלפוחית השתן של נוסה בעזרת קתטר. כיום לא תמיד מכניסים קתטר, כי כל מכשיר רפואי שמוכנס לגוף מגדיל את הסיכון לזיהום. אבל כשיש חתך כה נמוך צריך לרוקן את השלפוחית.

ביקשתי מונסה לנסות ללכת שוב לשיי רותם. הרליפה לא היתה מהפופיק, אלא מכל שלוש החתכים הכירורגיים. במהלך הפעולות העדינות להוצאת התוספתן, המנתחים ניקבו את השלפוחית שלה. לעתים שלפוחית שתן מחלימות מעצמן. שמנו קתטר וחיכינו 24 שעות, וזה לא עזר. או החלטנו שהכי טוב יהיה להחזיר את נוסה לחדר הניתוח ולתקן את הקרע. הפעם היא החלימה להלוטין ושוחררה מבית החיר לים אחרי שבוע.

התרגול מוביל לשלמות, אומרים. אבל כדאי לרופאים לא לשכוח לרגע מה הם מברגלים, ועל מי.

ד"ר מועלים הוא מומחה לביולוגיה אבולוציונית ומתור רב המכר "זקוק החלשים שורדים" asksharon@calcalist.co.il

ממה עלינו לפחד באמת?

וכמה אנרגיה אנחנו מוציאים על דאגות שוא?

מה מפחיד יותר: מוות בטביעה או מוות בשריפה? מחברי הספר "Panicology", הסטטיסטיקאים סימון בריסקו ויו ויליאמס, כותבים שריפה. מוות בלהבות מעורר יותר הלה לה מחנק במצולות. אלא שבעולם האמיתי, רבים יותר מוצאים אם מותם בטביעה מאשר בשריפה. מחבר הספר "פריקונומיקס" סטיבן לויט גילה שטביעה בכריכה פרטית נפוצה בארצות הברית פי מאה יותר מאשר מוות בכריכה. אבל לסיקור התקשורת זוכים האקדמאים מהדרמטי יותר מאשר מהסבירי?

בריסקו וויליאמס מציגים עשרות פחדים שמככים בדיווחי התקשורת - מסכנות השמנת יתר וזיהום אוויר עד לסיכויי פגיעת אסטרואיד בכדור הארץ - ובאמצעות מדידה ובדיקה נתונים מחזירים כל פחד לממדים הראויים לו

ומציגים עשרות פחדים המככים בדיווחי התקשורת - מסכנות השמנת היתר וזיהום האוויר עד לסיכוי לפגיעת אסטרואיד בכדור הארץ - ומחזירים כל אחד מהם לממדים הראויים לו. הם עוברים מתחום לתחום, ומציגים את הבעיות בפרופורציות האמיתיות ונותן המדידה שלהן. בכריטיניה, לדוגמה, כלבת מסוכנת יותר משפעת העופות - בשנה שעברה אדם אחד מת מכלבת ואיש לא מת משפעת העופות, אבל התקשורת נמללה רווקא בהפחדות מפני האחרונה.

מוון מונגסר גנטי וקרינה סלולרית הם עוד שני נושאים שמסוקרים בהרחבה ובהפחדה, אף שכלל אין תיעוד לנזק ממשי שנגרם מזה או מזה. זה פשוט נשמע טוב. וויליאמס ובריסקו גם משווים את הפחד העדין מההתחממות הגלובלית לסיכויים הקודמים שלו, שכללו, לפני 30 שנה, חחד תקשורת נרחב מלא אחרת מאשר התקי רדות גלובלית.

המסר מרגיע: אנחנו חיים בעולם טוב יותר מזה המשתקף מהדריעה בפתח מה דורת החדשות. יש בעיות לפתור, אבל החדשות הרעות נראות הרבה יותר שחור רות מכפי שהן באמת. "פאניקולוגיה" הוא צפירת הרגעה סטטיסטית, ספר שכדאי לקרוא לפני השינה.

פאניקה היא אולי אחת הרעות החור לות ביותר בתקשורת המודרנית. ובי ריסקו וויליאמס, מלבד לקט המספרים המרגיעים, מבקשים להקנות בעזרת הספר נטייה לקצת יותר ספקנות, וכמה כישורים לקריאה ביקורתית. מתברר, הם כותבים, שכאשר לוקחים נשימה עמוקה ובוחנים את המספרים האמיתיים, כמעט תמיד

מגלים שהבעיה כלל אינה היסטורית, ושיתכן אפילו שמדובר במצב שהשתפר רבות מכפי שהיה בעבר. הם מזכירים שה בעיה היא בתפיסה האנושית ובחולשת מוח האדם, שנוטה להעריך סיכונים במכפלה של הנתון הסטטיסטי עם רמת העצבנות והכעס. וכיוון שאמצעי תקשורת מגבירים את מקדם העצבנות והכעס, אצל רבים מתפתחת דאגה מופרזת. כל מה שצריך זה להתמתן, ולבודד את הרגש מהמספרים.

כתב האישום של בריסקו וויליאמס מופנה בעיקר נגד גישת הפאניקה של העיתונות האירופית. אך מעניין לשאול אם האינטרנט, למשל, מנפח בה לות יותר מאשר התקשורת הוותיקה, או מחסן מפניהו. ורומה שרווקא האינטרנט כולל מנגנוני הרגעה שלא היו נפוצים בעבר. אתרים כגון "לא רלוונטי" היש ראל (Irrelevant.org.il), שבודק את האמת מאחורי שמעוץ באימיילים, ואתרים כגון factcheck.org ו-Snopes.com האמריקאים משמשים כלבי שמירה מפני טעויות, שק רים וגוזמאות שעלולים להיות מצוטטים במקומות אחרים, לצאת מפרופורציה ולי צור בהלות שוא.

דאגה היא דבר חשוב. תפקידם ההיסטורי רי אמצעי תקשורת הוא לשמש כלבי שמירה שנוכחים כל אימת שמשוהו אינו נראה כשורה, ומצב שבו איש אינו חושש מסכנה הוא המצב המטריד מכולם. אבל נחוצים ספרים ואתרים שישמרו על כלבי השמירה כדי שלא ינבחו עצמם לדעת.

מרום רפאלי הוא ראש מרכז שגיא בית הספר לניהול באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

1. טכנולוגיה: האיש שהופך מד"ב למציאות

המחשבים עברו כמה קפיצות דרך עצומות ב-30 השנה האחרונות, אבל מה שלא השתנה מהותית הוא האופן שבו אנו מתקשרים איתם. כך פותח ג'ון אנדרקופלר, הוגה הממשק המפורסם שמשמש את טום קרוז בסרט "דו"ח מיוחד", את ההרצאה המרתקת שלו במסגרת כנס TED האחרון. הוא מציג שם ממשקים ניסיוניים בני יותר מ-15 שנה שהיוו את הבסיס לחזון מעורר ההשראה מהסרט, ונותן הצצה לגרסה החיה והמציאותית של הממשק העתידי מהסרט.

<http://bit.ly/b4EoOG>

2. אייפון: המחיוון הגדול בעולם

אף על פי שאמנות רחוב היא חנימית במהותה, רובנו פשוט לא יודעים איפה למצוא אותה. אפליקציית "אייפון חדשה בשם All City" מטפלת בדיוק בבעיה הזאת באמצעות שילוב בין GPS לחוכמת ההמונים. בהתאם למיקומכם בעיר, היישום יביל אתכם על גבי המפה לעבודות ששורה לראות, וגם יציג פריוזיו מצולם.

<http://allcityart.com>

3. אופנה: מלחמה מאוירת

אד קיס, מעצב גרפי בגוגל, נשבע לאייר מדי יום את מה שהוא לובש. הוא עושה את זה בהרבה חן, ואם להאמין למה שהולך שם, הוא מצוייד בחתימת מלחמה ג'ייגאנטישית.

<http://bit.ly/bfzky>

4. צעצוע: פינג פונג על לוח וג'יר

פומה משקה שולחן פינג פונג העשוי לוח מהסוג שכותכים עליו בג'יר, המאפשר לתעד את התוצאה או לכתוב סיסמאות מתגרות. חלל נדיב מתחת למשטח המשחק מאפשר לאחסן בירות וחטיפים, והופך את כל העסק למכונת מסיבות אכזרית. 3,900 דולר, לא כולל משלוח.

<http://bit.ly/cx3Fc5>

5. למטבח: ווק יפהפה לחובבנים

חובבי המטבח האסייתי וסחם אסתטיקנים יעריכו את הייבומרג ווקי. המחבת העמוקה הזאת לא רק יפה בכירוף, אלא גם מבטיחה לטפל באחת הבעיות הכי נפוצות אצל מטגנים חובבים - השפצת הירקות, הרוטב והאטריות אל מעבר לגבולות המחבת בזמן ערבול נלהב מדי. 80 יורו, שיתקדו עם ביטול ההזמנות מנייף.

<http://bit.ly/aRuJyM>

תופעה: מהפכת הפנאי

ילידי הסיקסטזי צברו עד היום כ-30 אלף שעות צפייה בטלוויזיה, שהן כמעט שש שנות רביצה בסלון. אבל כשהם שומעים על אנשים שכותבים להנאתם ערכים בוויקיפדיה הם עדיין שואלים "מאיפה יש להם זמן?". הדוגמה הזאת פותחת שיחה מרתקת בין העיתונאים קליי שירקי ודניאל פינג, שהוציאו באחרונה ספרים על איך שהטכנולוגיה משנה את תרבות הפנאי שלנו והופכת אותנו ליותר יצירתיים ומועילים. לקרו וליישם, בבקשה.

<http://bit.ly/9JrBbC>

7. כושר: ריצה על הקרקעית

המצב הפיזי פירי טאמינו מציע מכשיר אימון חדשני: מסלול ריצה שסלול בתוך בריכת מים רדודים. הפיתוח מבטיח שתשפרו הרבה מאוד קלוריות (טוב, וגם סוף), אבל הבריכים שלכם לא יסבלו מעומס וישארו שלמות בקרוב בגימנסיה הקרוב למקום מגוריכם.

<http://bit.ly/azvqh8>

